

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
De heer ir. J.F. Rummenie
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 4 november 2025

betreft Ontwerpbesluit bescherming wolf en goudjakhals

ons kenmerk 178710

Geachte heer Rummenie,

De leden van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) hebben kennisgenomen van uw brief van 10 oktober 2025¹ waarmee u de nota van antwoord op de internetconsultatiereacties op het ontwerpbesluit *houdende wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en van het Besluit kwaliteit leefomgeving (bescherming wolf en goudjakhals)* alsmede de appreciatie van het advies van Afdeling advisering van de Raad van State heeft aangeboden. De leden van de fracties van de **PvdD**, **GroenLinks-PvdA** en de **SP** gezamenlijk wensen u hierover enkele vragen te stellen.

De leden wachten nog steeds op antwoord op een groot aantal reeds gestelde vragen maar zien toch aanleiding om nu in te gaan op de nota van antwoord. In dat verband worden de volgende vragen gesteld. Verzocht wordt om de (sub)vragen afzonderlijk te beantwoorden.

Vraag 1

De Afdeling advisering heeft opgemerkt dat "de informatie die nodig is om de gevolgen van de voorgestelde beoordelingsregels te overzien, niet compleet is.". In uw reactie op het advies gaat u daarop niet in. Kunt u aangeven of u het met de Afdeling eens bent, en hoe het vaststellen van de beoordelingsregels zich verdraagt met het wettelijk vereiste van deugdelijk onderzoek en draagkrachtige motivering?

Vraag 2

De Afdeling gaat ervan uit dat u – als het onderzoeksrapport alsnog verschijnt en dat leidt tot wijziging van het ontwerpbesluit – die aanpassing opnieuw voor advies aan haar zal voorleggen. Bent u daartoe bereid?

Vraag 3

De Afdeling stelt in haar advies: "Aangezien een onderzoeksrapport over de staat van instandhouding van de wolf in Nederland ontbreekt, is een ongunstige staat van instandhouding op dit moment het uitgangspunt." Onderschrijft u dat?

Vraag 4

¹ Kamerstukken I 2025/26, 33118, GT.

datum 4 november 2025

ons kenmerk 178710

blad 2

De Afdeling stelt voorts: "Bij een ongunstige staat van instandhouding mag de wolf alleen in uitzonderlijke omstandigheden worden gevangen of gedood".

Vraag 4a

Uit welke voorschriften van de Habitatrichtlijn volgt dat bij een ongunstige staat van instandhouding een wolf mag worden gevangen of gedood?

Vraag 4b

Hoe valt dat uit die voorschriften af te leiden en voor welke gevallen geldt dat?

Vraag 4c

Is er rechtspraak waaruit volgt dat bij een ongunstige staat van instandhouding een wolf mag worden gevangen of gedood?

Vraag 5

De Afdeling stelt voorts: "Deze uitzondering is beperkt tot gevallen waarin de gevolgen van de maatregel voor de staat van instandhouding van de wolf als beschermde diersoort neutraal zijn".

Vraag 5a

Onderschrijft u dat?

Vraag 5b

Wat wordt bedoeld met neutraal zijn?

Vraag 5c

Is er rechtspraak waaruit dat blijkt?

Vraag 5d

Uit welke voorschriften van de beoordelingsregels blijkt dat het doden van een probleemwolf, voor wat betreft de gevolgen voor de staat van instandhouding van de wolf, als beschermde diersoort in alle gevallen neutraal is?

Vraag 6

U schrijft dat u het ontwerpbesluit naar aanleiding van het advies van de Afdeling nog aanpast. Deze leden gaan ervan uit dat de Kamer eerst nog de gelegenheid krijgt om over de aanpassingen overleg met u te voeren. Kunnen deze leden daarvan uitgaan?

Vraag 7

In uw reactie op de zienswijzen die betrekking hebben op de deskundigen (punt 3 in uw nota) schrijft u: "Bij de advisering zal gebruik gemaakt worden van wetenschappelijke en praktijkkennis en -ervaring, waarbij ook maatschappelijke stakeholders worden betrokken."

Vraag 7a

Wat bedoelt u met het betrekken bij de advisering van praktijkervaring? Wat heeft praktijkervaring te maken met deskundigheid? Welke personen rekent u tot personen met praktijkervaring?

Vraag 7b

Kunt u aangeven wie u rekent tot maatschappelijke stakeholders?

Vraag 7c

datum 4 november 2025

ons kenmerk 178710

blad 3

Rekent u personen of ondernemingen die dieren houden die prooi kunnen zijn voor de wolf, tot maatschappelijke stakeholders? Zo ja, hoe verhoudt zich dat tot het door u aanvaarde uitgangspunt dat de adviezen door onafhankelijke deskundigen worden gegeven?

Vraag 8

In uw reactie op punt 4 (alternatieven) stelt u met betrekking tot het ingrijpen bij probleemwolven en probleemsituaties met toepassing van de beoordelingsregels: "Dat betekent dat alternatieve, niet lethale methoden reeds zijn overwogen."

Vraag 8a

Bedoelt u daarmee dat als wordt vastgesteld bij toepassing van de beoordelingsregels dat een bepaalde wolf een probleemwolf is, of dat er sprake is van een in die regels omschreven probleemsituatie, niet meer in het individuele geval hoeft te worden nagegaan of alternatieve maatregelen nog soelaas kunnen bieden? Zo ja hoe verhoudt zich dat tot de eisen die uit de Habitatrichtlijn voortvloeien?

Vraag 8b

In de paragraaf 8 (Europees recht) van de nota van antwoord stelt u: "Er dient steeds afweging te worden gemaakt met betrekking tot de staat van de instandhouding en er moet altijd worden geprobeerd om eerst door middel van alternatieve maatregelen het beoogde doel te bereiken."

Hoe verhoudt zich dat met het uitgangspunt dat als een bepaalde wolf een probleemwolf is, of als er sprake is van een probleemsituatie niet meer in het individuele geval hoeft te worden nagegaan of alternatieve maatregelen nog soelaas kunnen bieden?

Vraag 9

De bestuursrechter heeft op 2 oktober 2025 het maatwerkvoorschrift voor doden van de wolf GW4003m onrechtmatig geoordeeld.²

Vraag 9a

Zien de leden het goed dat bij toepassing van de beoordelingsregels zou moeten worden geconcludeerd dat het doden van de wolf GW4003m toelaatbaar was?

Vraag 9b

Is voorzienbaar dat als de definities in de beoordelingsregels niet worden aangepast, de toepassing van die regels door de bestuursrechter onrechtmatig zal worden geoordeeld omdat de toepassing daarvan het mogelijk maakt om een probleemwolf te doden zonder dat alternatieven zijn overwogen en zonder dat is onderbouwd wat de gevolgen van het doden van die wolf zijn voor de staat van instandhouding van de populatie wolven. Kunt u bij uw antwoord de redeneringen betrekken die in de uitspraak van 2 oktober 2025 zijn gevolgd?

De leden van de vaste commissie voor LNV zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag uiterlijk **2 december 2025**.

Hoogachtend,

G.J. Oplaat

Voorzitter van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

² ECLI:NL:RBGEL:2025:8227

datum 4 november 2025

ons kenmerk 178710

blad 4